

บทที่ 4

การเมืองการปกครองของสหพันธรัฐรัสเซีย

	หน้า
1. ข้อมูลทั่วไป	191
2. ระบอบการปกครอง	192
2.1 ระบอบการปกครองแบบรวมศูนย์ (เดิม)	192
2.2 ระบอบการปกครองหลังปี ค.ศ. 1991 : เปลี่ยนการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย	193
3. พัฒนาการทางการเมือง	197
4. ลักษณะพื้นฐานทางการเมือง	200
5. ประชาชาติ และชนชั้นทางสังคม	204
6. ค่านิยมทางการเมืองของชาวรัสเซียและวัฒนธรรมทางการเมืองของ โซเวียต	205
7. การประจวบกันของอาการสำคัญ ๆ ของการเมืองรัสเซีย	207
7.1 การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์	207
7.2 การต่อต้าน การแบ่งแยกนิกาย และความเป็นอนาธิปไตย	209
7.3 ความแปลกแยกของปัญญาชน	211
7.4 เอกลักษณะของรัสเซีย	211
8. ลัทธิเลนิน-คัมภีร์ มาร์กซิสต์ แนวรัสเซีย	213
8.1 หลักคำสอนของลัทธิเลนิน	214
9. การทำให้เป็นประชาธิปไตยและการสร้างสถาบันทางการเมือง	216

บทที่ 4

การเมืองการปกครองในสหพันธรัฐรัสเซีย (THE POLITICS AND GOVERNMENT OF THE RUSSIAN FEDERATION)

1. ข้อมูลทั่วไป

ประเทศสหพันธรัฐรัสเซียมีขนาดพื้นที่ประมาณ 17,075,400 ตารางกิโลเมตร นับได้ว่าเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ใหญ่กว่าประเทศจีนและประเทศสหรัฐอเมริกาถึง 2 เท่า พื้นที่ครอบคลุมทั้งทวีปยุโรปและเอเชีย ความยาวจากด้านตะวันออกจรดตะวันตกประมาณ 9,000 กิโลเมตร และจากด้านเหนือจรดใต้ประมาณ 4,000 กิโลเมตร ประชากรอาศัยอยู่ในประเทศมีประมาณ 148.6 ล้านคน (สถิติเมื่อปี 2539) ร้อยละ 82 ของประชากรเป็นชาวรัสเซีย ที่เหลือเป็นชนชาติอื่น เช่น ยูเครเนียน เบลารุส เยอรมัน ฮิว อาร์เมเนียน และคาซัค ชาวรัสเซียส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ ส่วนชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ มีทั้งนับถือศาสนาอิสลาม และพุทธศาสนานิกายมหายาน ภาษาประจำชาติคือภาษารัสเซีย เงินที่ใช้เป็นสกุล รูเบิล (rouble) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 443,100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (ค.ศ. 1996) รายได้ประชาชาติต่อหัว 2,998 เหรียญสหรัฐฯ (ค.ศ. 1996) เมืองหลวงชื่อกรุงมอสโก (Moscow) มีประชากรอาศัยในเมืองหลวง 9 ล้านคน เมืองที่สำคัญ ๆ คือ เซนต์-ปีเตอร์สเบิร์ก เมืองโนโอสิเบียร์สค์ เมืองนิซนีย์ โนฟโกรอด และ เมืองยคาทารินเบิร์ก ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่ 5 ล้านคน 1.4 ล้านคน 1.4 ล้านคน และ 1.3 ล้านคน ตามลำดับ ประธานาธิบดีคนแรกของสหพันธรัฐรัสเซียคือ ประธานาธิบดี Boris yeltsin วันชาติคือวันที่ 12 มิถุนายน

2. ระบอบการปกครอง

2.1 ระบอบการปกครองแบบรวมศูนย์ (เดิม)

ในปี ค.ศ. 1917 ซึ่งเป็นช่วงของ (สงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1917-1918) จักรวรรดิรัสเซียได้ถูกโค่นล้มลงโดยกลุ่มบอลเชวิคที่เชื่อมั่นในอุดมการณ์มาร์กซิสต์ภายใต้การนำของเลนิน เลนินได้เข้ามาบริหารประเทศและเปลี่ยนชื่อเป็น Russian Soviet Federation Republic : RSFR นโยบายเริ่มแรกนั้นเลนินได้ให้คำมั่นสัญญาแก่รัฐต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้จักรวรรดิรัสเซียว่าจะให้สิทธิในการปกครองตนเอง แต่ต่อมาในภายหลังเลนินก็ถอนคำมั่นและผนึกเอาดินแดนรัฐต่าง ๆ เข้ามาและได้เข้ายึดครองรัฐต่าง ๆ ที่ขัดขวางด้วยกำลัง และได้จัดตั้งสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต (Union of Soviet Socialist Republic : USSR) หรือสหภาพโซเวียต (Soviet Union) ขึ้นในปี 1922

ตั้งแต่ปี 1922-1991 สหภาพโซเวียตตกอยู่ภายใต้การบริหารของพรรคคอมมิวนิสต์ โดยเน้นการบริหารและการวางแผนจากส่วนกลาง เลนินเป็นผู้ริเริ่มระบบการบริหารดังกล่าว การปกครองเป็นลักษณะของรัฐบาลเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ (Totalitarian government) มีการใช้อำนาจเด็ดขาด และในทางปฏิบัติ พรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศมากที่สุด ในสมัยของสตาลินได้มีการบังคับใช้แรงงานในค่ายกักกัน อันทำให้มีผู้สูญเสียชีวิตนับล้าน ๆ คน

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา และในช่วงของสงครามความเย็น สหภาพโซเวียตได้พยายามที่จะแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาในการที่จะเป็นผู้นำทางด้านอุดมการณ์และอาวุธ อุดมการณ์นั้นสหภาพโซเวียตยึดมั่นในลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งมีแนวความคิดที่ตรงข้ามกับลัทธิเสรีทุนนิยมซึ่งฝ่ายอเมริกาและโลกเสรีทั้งหลายยึดมั่น ความพยายามของสหภาพโซเวียตไม่เป็นผล ความล้มเหลวของระบอบคอมมิวนิสต์ในอันที่จะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สุขสบายอย่างเท่าเทียมกัน ก็ได้ปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ 80 ส่งผลให้ประชาชนและกลุ่มแรงงานออกมาเรียกร้องและต่อต้านรัฐบาลมากขึ้นและรุนแรงขึ้น และแม้ว่านายมิคาเอล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ สหภาพโซเวียตจะพยายามแก้ไขและปรับปรุงแผนการทำงานการบริหารต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่

สามารถที่จะหยุดยั้งพลังเรียกร้องของประชาชนได้ระบบสหภาพโซเวียตที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ เป็นเหตุทำให้ระบบการปกครองแบบสหภาพโซเวียตต้องแตกสลายลงในปี ค.ศ. 1991

2.2 ระบบการปกครองหลังปี ค.ศ. 1991 : เปลี่ยนการปกครองมาเป็น ประชาธิปไตย

หลังการล่มสลายของระบอบการปกครองระบบรวมศูนย์ของสหภาพโซเวียต ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์แล้ว ได้มีการแตกออกเป็นรัฐอิสระ 15 รัฐ และประเทศสหพันธรัฐรัสเซียก็เป็นหนึ่งในรัฐอิสระนั้น อย่างไรก็ตามรัฐที่แตกตนออกมาเป็นอิสระ 12 รัฐ (ยกเว้นรัฐบอลติก 3 รัฐ) ได้จัดตั้งกลุ่มประเทศในเครือรัฐเอกราชขึ้น (Commonwealth of Independent States : CIS) เพื่อความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกัน

สหพันธรัฐรัสเซียเมื่อแยกตัวมาเป็นอิสระแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบเดิมที่อยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์นั้น มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (ซึ่งระบอบการปกครองดังกล่าวจะมีการแยกอำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการออกจากกัน มากกว่าระบอบการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย แบบรัฐสภา) ซึ่งคล้ายไปทางระบบประธานาธิบดีของประเทศฝรั่งเศสมากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันนี้สหพันธรัฐรัสเซียปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี ภายใต้รัฐธรรมนูญซึ่งได้รับความเห็นชอบจากประชาชนโดยการลงประชามติ (referendum) เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 1993 ภายใต้รัฐธรรมนูญนี้ ประธานาธิบดีจะเป็นประมุขของรัฐ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังให้อำนาจในการบริหารแก่ประธานาธิบดีอย่างกว้างขวาง เช่น การเป็นผู้นำกองทัพ และคณะรัฐมนตรีความมั่นคง เป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี (ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร หรือ สภาดูมา : Duma) ข้าราชการระดับสูง ผู้ว่าการธนาคารชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุด แต่งตั้งทูตไปประจำประเทศต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ประธานาธิบดียังสามารถยุบสภาดูมา หากสภาดูมาไม่ให้ความเห็นชอบต่อการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีในครั้งที่ 3 หรือสภาดูมาได้ลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจรัฐบาลติดต่อกัน 2 ครั้งในช่วงเวลา 3 เดือน ประธานาธิบดีต้องมีอายุอย่างน้อย 35 ปี มีวาระอยู่ใน

ตำแหน่ง 4 ปี อยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน ประธานาธิบดีอาจถูกถอดถอนได้ด้วยวิธีการอิมพีชเมนต์ (impeachment) รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้กำหนดตำแหน่งรองประธานาธิบดีไว้ แต่กำหนดไว้ว่าหากประธานาธิบดีเสียชีวิต หรือไม่สามารถจะบริหารประเทศได้ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการแทน และจะต้องจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีให้แล้วเสร็จภายในเวลา 3 เดือน

รัฐสภา : รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ รัฐสภา (Federal Assembly) ของสหพันธรัฐรัสเซียเป็นองค์กรที่ถาวรห้ามล้มล้างด้วยประการทั้งปวงประกอบด้วย สภา 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภาดูมา (State Duma) และสภาสูง (Federation Council) ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้บทบาทและอำนาจของรัฐสภานั้นมีค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจของประธานาธิบดี

สภาสูง (Federation Council) ในปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิก 178 คน เป็นตัวแทนจากเขตการปกครอง 89 เขต (รวมทั้งเขตกรุงมอสโก และเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก) เขตละ 2 คน สภาสูงจะทำหน้าที่สำคัญ ๆ เช่นการให้ความเห็นชอบตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ลงมติถอดถอนประธานาธิบดีให้สัตยาบรรณสนธิสัญญากำหนดกฎหมาย ให้ความเห็นชอบต่อกฎอัยการศึก (Martial Law) ที่ประธานาธิบดีได้ประกาศใช้ไปแล้ว ตัดสินใจในการใช้กำลังทหารนอกดินแดนของสหพันธรัฐรัสเซีย การกระทำ หรือ กฎหมาย ที่ออกโดยสภาสูง (Federation Council) ให้ใช้กติกาสั่งข้างมากเป็นเกณฑ์ สมาชิกสภาสูงมีวาระคราวละ 4 ปี

สภาผู้แทนราษฎร หรือสภาดูมา (State Duma) มีสมาชิก 450 คน ครั้งหนึ่งคือจำนวน 225 คน เลือกตั้งโดยตรงแบบแบ่งเขตเบอร์เดียว และอีกครั้งหนึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน หรือแบบบัญชีรายชื่อ (Party List) บุคคลจะเป็นสมาชิกของทั้งสภาสูงและสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ และจะเป็นตัวแทนขององค์กรอำนาจใด ๆ ของรัฐในเวลาเดียวกันไม่ได้เช่นกัน สมาชิกของรัฐสภาอาจจะทำงานด้านการสอน การวิจัย หรืองานสร้างสรรค์อื่น ๆ ได้ วาระของสมาชิกสภาดูมาวาระละ 4 ปี

หน้าที่สำคัญ ๆ ของสภาดูมามีดังนี้ ให้ความเห็นชอบต่อนายกรัฐมนตรี (Chairman of the Government) เมื่อประธานาธิบดีเสนอ ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล ออกกฎหมาย

(Federal law) แต่งตั้งและถอดถอนประธานธนาคารกลาง (Chairman of the Central Bank) ออกกฎหมายนิรโทษกรรม ดำเนินการในเบื้องต้นของขบวนการถอดถอนประธานาธิบดี

นอกจากนี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์อำนาจของประธานาธิบดี และเพื่อให้การบริหารบ้านเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง 1) สภาดูมาจะไม่ถูกยุบในกรณีหลายกรณีเช่น เมื่อเริ่มดำเนินการขบวนการถอดถอนประธานาธิบดีเว้นเสียแต่ว่าได้ดำเนินการจนถึงสภาสูง (Federation Council) และสภาสูงได้รับเรื่องไปดำเนินการต่อแล้ว 2) สภาดูมาจะไม่ถูกยุบในระหว่างการประกาศกฎอัยการศึก (Martial Law) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม รัฐสภา (สภาสูงและสภาดูมา) ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้นมีบทบาท และอำนาจค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจของประธานาธิบดี ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร

รัฐบาลและคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเขียนไว้ชัดเจนว่าอำนาจการบริหารนั้น ให้รัฐบาลของสหพันธรัฐรัสเซียเป็นผู้บริหารประเทศ (exercise) คณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน ซึ่งเรียกว่า Chairman of the Government และรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี จำนวนของรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีนั้นมีได้บ่งไว้ในรัฐธรรมนูญว่าจะต้องมีจำนวนเท่าใดหรือไม่เกินเท่าใด คณะรัฐมนตรีปัจจุบัน (กรกฎาคม 1999) ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน รองนายกรัฐมนตรี คนที่ 1 มี 2 คน รองนายกรัฐมนตรีอีก 3 คน รัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ จำนวน 23 คน ในอนาคตอาจจะมีรัฐมนตรีจำนวนมากหรือน้อยกว่านี้ก็ได้ตามความจำเป็น ที่น่าสังเกตคือ ตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีนั้นยังมีการแยกย่อยแต่ละระดับด้วย โดยแต่ละระดับจะมีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน นายกรัฐมนตรีนั้นแต่งตั้งและถอดถอนโดยประธานาธิบดี และด้วยความเห็นชอบของสภาดูมา หากสภาดูมาไม่ยอมให้ความเห็นชอบต่อผู้ที่ประธานาธิบดีเสนอ เป็นครั้งที่ 3 ประธานาธิบดีสามารถที่จะแต่งตั้งบุคคลที่เสนอนั้น หรือบุคคลใดขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีได้ พร้อมทั้งยุบสภาดูมา และให้ทำการเลือกตั้งทั่วไปใหม่

นายกรัฐมนตรีนั้นมีหน้าที่ในการนำเสนอชื่อรองนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีต่อประธานาธิบดีเพื่อแต่งตั้ง และพิจารณาแนวทางและดำเนินงานให้บรรลุผลภายใต้ขอบเขตกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ของประเทศ

รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญ ๆ ดังนี้ 1) เสนอบประมาณ ต่อสภาดูมาและให้การประกันต่อ สภาดังกล่าว พร้อมทั้งรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณสหพันธรัฐต่อสภาดูมา 2) ประกันการ ดำเนินนโยบายด้านการเงินการคลังให้เป็นไปในรูปแบบและทิศทางเดียวกัน 3) จัดการเรื่อง ทรัพย์สินของสหพันธรัฐ 4) ดำเนินมาตรการเพื่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งทางด้านการ ทหารและด้านความมั่นคงอื่น ๆ และดำเนินนโยบายการต่างประเทศของสหพันธรัฐรัสเซีย 5) ดำเนินมาตรการเพื่อรักษากฎหมาย รักษาสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง พิทักษ์รักษาทรัพย์สิน กฎหมาย ความสงบเรียบร้อย และปราบปรามอาชญากรรม ฯลฯ การดำเนินงานโดยรัฐบาล นั้น อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

พรรคการเมือง

ภายหลังการแตกสลายของสหภาพโซเวียตแล้ว สหพันธรัฐรัสเซียก็นำระบอบประ- ชาธิปไตยเข้ามาเป็นกติกาในการปกครองประเทศ ประธานาธิบดี Boris Yeltsin ก็ได้รับเลือก เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสหพันธรัฐรัสเซียใหม่ในปี 1991 การเมืองของรัสเซียก็ยังอยู่ใน สภาพที่ขาดเสถียรภาพอย่างรุนแรงด้วยเหตุที่เริ่มนำกติกาประชาธิปไตยมาใช้ใหม่ ๆ พรรค การเมืองเองก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นมามากมาย พรรคแต่ละพรรคก็มีแนวอุดมการณ์และแนวทาง เป็นของตนเอง แต่พอที่จะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ๆ คือ ฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิรูปรัสเซีย ที่ สนับสนุนประธานาธิบดี Yeltsin เช่น พรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party : LDP) และพรรครัฐบาล (Our Home is Russia : OHR) ส่วนพรรคที่ต่อต้านประธานาธิบดี Yeltsin และเป็นพรรคที่มีแนวอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ได้แก่ พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party of the Russian Federation : CPRF) ทั้งสองฝ่ายยังไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เสียงชนะเด็ด- ขาด การเมืองภายในจึงเป็นเรื่องที่ผันผวนและไร้เสถียรภาพ

ในการเลือกตั้งเมื่อปี 1995 นั้น พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีแนวนโยบายฝ่ายซ้ายได้เสียง เพิ่มจากเดิมมากคือ 45 ที่นั่งในสภาดูมา มาเป็น 158 ที่นั่ง ในขณะที่เสียงของพรรค LDP นั้น ลดลงจาก 64 ที่นั่งในปี 1993 มาเป็น 51 ที่นั่งในปี 1995 แสดงให้เห็นว่าประชาชนนั้นไม่เห็น ด้วย หรือไม่มีความพอใจในนโยบายปฏิรูป ของรัฐบาล เยลต์ซิน (Yeltsin) และเรียกร้องกลับไปสู่วิถีชีวิตเดิม ๆ ในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียต

อาจกล่าวได้ว่าการเมืองของรัสเซียใหม่ยังไม่เข้าสู่ความเป็นสถาบัน (institutionalization) หรือยังไม่มีที่อยู่ตัว ด้วยสาเหตุของการที่นำเอาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และระบบเศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) มาใช้ ความไร้เสถียรภาพของการเมืองของรัสเซียในขณะนี้ อาจจะสามารถทำความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น โดยการเข้าไปดูองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย

3. พัฒนาการทางการเมือง (Political Development)

การเลือกตั้งทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 17 ธันวาคม 1995 หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต (Soviet Union) และระบอบประชาธิปไตยได้รับการสถาปนาขึ้นในสหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federation) ได้เพียง 4 ปี ปรากฏว่าพรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party) และพรรคแนวร่วมได้คะแนนเสียงมากกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 450 คน ในสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธรัฐรัสเซีย หรือเป็นที่รู้จักกันในนามสภาดูมา (State Duma) ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นเครื่องชี้ที่สำคัญที่ทำให้เห็นว่าประชาชนชาวรัสเซียนั้นยังไม่ได้ละทิ้งแนวทางเดิมอย่างเด็ดขาดเลยทีเดียว จึงยังไม่พร้อมที่จะก้าวเข้าไปสู่การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ เครื่องชี้่อีกอย่างหนึ่งก็คือ พรรคการเมืองที่ไม่เคยมีชื่อเสียงมาก่อน และพรรคที่ยึดถือแนวเสรีนิยมสุดโต่ง อย่างพรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party) นั้น ได้รับคะแนนเสียงเป็นพรรคที่สองด้วยมีที่นั่งในสภาดูมาจำนวน 50 ที่นั่ง พรรคนี้จึงมีอำนาจในการต่อรองทางการเมืองสูง ในขณะที่พรรคการเมืองต่าง ๆ และผู้นำทางการเมืองที่เป็นฝ่ายมุ่งมั่นและยึดแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) และเป็นพรรคที่สนับสนุนเขตจีน กลับประสบความสำเร็จน้อยและพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งดังกล่าว สาเหตุหนึ่งก็เพราะพรรคแนวร่วมที่สนับสนุนเศรษฐกิจแบบตลาดนี้มีความร่วมมือกันน้อยมาก นอกเหนือจากการดำเนินการที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขเศรษฐกิจของประเทศ โดยการนำนโยบาย

ดังกล่าวมาใช้ พรรคฝ่ายนี้มีจำนวนที่นั่งในสภาร้อยละ 18 โดยมีพรรค “บ้านเราคือรัสเซีย” (Our Home is Russia : OHR) เป็นแกนนำ

ผลของการเลือกตั้งดังกล่าวได้ส่งสัญญาณให้กับประธานาธิบดีเยลต์ซิน ที่หวังจะลงสมัครเป็นประธานาธิบดีอีกครั้งหนึ่งนั้นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายและยุทธวิธีทางการเมืองในการแข่งขันเลือกตั้งประธานาธิบดีรอบแรกนั้น คะแนนคู่อัดกันมากระหว่างประธานาธิบดีเยลต์ซิน ซึ่งได้คะแนนร้อยละ 35 ชนะคู่แข่งของเขาคือ นายเจนนาดิ ซียูกานอฟ (Gennadi Zyuganov) จากพรรคคอมมิวนิสต์เพียงร้อยละ 3 เยลต์ซินจึงได้ดำเนินการทางการเมืองโดยแสวงหาความช่วยเหลือจากนายพลนอกราชการ อะเล็กซานเดร เลเบด (General (Ret.) Aleksandr Lebed) ซึ่งได้ลงสมัครแข่งขันในรอบแรกด้วย และได้คะแนนเป็นที่ 3 โดยได้คะแนนเสียงทั้งหมดร้อยละ 15 เขาหาเสียงโดยการชูนโยบายที่จะปราบปรามคอร์รัปชัน และอาชญากรรมทั้งหลายให้หมดไปจากรัสเซีย เยลต์ซินแลกเปลี่ยนคะแนนเสียงจาก Lebed โดยการแต่งตั้ง Lebed เป็นผู้นำในสภาความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Council) ซึ่งเป็นสภาที่มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ประธานาธิบดีในกิจการต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ผู้ที่เคยเป็นปฏิปักษ์ต่อ Lebed ก็ถูกประธานาธิบดีเยลต์ซินย้ายออกจากตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ในขณะเดียวกันประธานาธิบดีเยลต์ซินก็ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น ผลของการดำเนินการทางการเมืองและการปรับทำที่ดังกล่าว เยลต์ซินก็ได้รับการสนับสนุนจากนายพล Lebed และในการแข่งขันครั้งสุดท้าย เยลต์ซิน ก็ได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 53.7 และได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีอีกครั้งหนึ่งและเขาต้องบริหารประเทศในภาวะที่พรรคฝ่ายตรงข้ามเขาคือพรรคคอมมิวนิสต์นั้น มีเสียงในสภาถึง 1 ใน 3 หรือ 150 ที่นั่ง

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหพันธรัฐรัสเซีย (The Communist Party of the Russian Federation) นั้น แตกต่างจากชาวคอมมิวนิสต์ปฏิรูป (Reform Communist) ทั้งหมดที่ได้รับเลือกให้เข้าบริหารประเทศในฮังการี ลิทัวเนีย (Hungary, Lithuania) และโปแลนด์ (Poland) ด้วยเหตุที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหพันธรัฐรัสเซียก็ยังยึดมั่นอย่างต่อเนื่องในแนวคิดของพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตในอดีต ผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหพันธรัฐรัสเซีย คือ นายเจนนาดิ ซียูกานอฟ (Gennadi Zyuganov) ยังยึดแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียที่ใช้

ในยุคก่อนปี 1985 นายเจนนาคี ซิยูกันอฟ ได้เรียกร้องให้มีการยกเลิกระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล หรือบริการต่อสังคม ดังเช่นที่เคยทำก่อนการล่มสลาย ของสหภาพโซเวียตในปี 1991 การจะยึดกิจการของประชาชนดำเนินการโดยรัฐอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนการปราบปรามอาชญากรรมทั้งหลายซึ่งได้แผ่ขยายไปทั่วทั้งประเทศ และการมุ่งมั่นที่จะทำให้รัสเซียกลับมาเป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ในโลก ตลอดจนความพยายามที่จะขยายการครอบคลุมของรัสเซีย เหนือดินแดนที่เคยเข้าร่วมเป็นสหภาพโซเวียตอีกครั้งหนึ่ง จุดแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์นั้นอยู่ที่กลุ่มชาวยุโรปตะวันออกที่ถูกกระทบกระเทือน และสูญเสียสถานภาพทางเศรษฐกิจทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรุนแรงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา คนเหล่านี้ประกอบด้วยคนเกษียณที่กินเงินบำนาญ กรรมกรคนงานอุตสาหกรรมที่ตกงาน ประชาชนชาวชนบทจำนวนล้าน ๆ ที่สูญเสียประโยชน์ ซึ่งเมื่อก่อนเคยผูกพันกับการเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ปกครองประเทศและพวกที่เบื่อหน่ายต่ออาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งความเบื่อหน่ายต่อความไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลต่อการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมที่กำลังแพร่ระบาดไปทั่วยุโรป ยิ่งไปกว่านั้นชาวยุโรปตะวันออกทั้งหลายยังหวาดผวาคือเหตุการณืล่มสลายของสหภาพโซเวียต การสูญเสียความเป็นมหาอำนาจหนึ่งของโลกที่รัสเซียเคยเป็น และการเลือกปฏิบัติของชาวยุโรปตะวันออกชนกลุ่มน้อย (ethnic group) ซึ่งมีจำนวนถึง 25 ล้านคน ประชาชนเหล่านี้จึงให้ความสนใจกับการเคลื่อนไหวแนวชาตินิยมภายใต้การนำของซิยูกันอฟ (Zyuganov) และพรรคคอมมิวนิสต์ของเขา จึงทำให้พรรคนี้และแนวร่วมของพรรคได้รับคะแนนเสียงในสภาเพิ่มขึ้นในการเลือกตั้ง เมื่อปี 1995 ดังกล่าวข้างต้น

ถึงแม้ว่าประธานาธิบดี บอริส เยลต์ซิน ได้ทำการเกิดความก้าวหน้าในการวางรากฐานสำหรับเศรษฐกิจในระบบตลาด (Market Economy) และในขณะเดียวกันก็วางรากฐานสำหรับระบบการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory Political System) แต่เขาก็ประสบกับความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงกลางปี 1996 การเพิ่มขึ้นของการคอร์รัปชัน และอาชญากรรม ตลอดจนความยุ่งเหยิงทางการเมือง (political chaos) สิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็คือในการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม ปี 1995 นั้นพบว่ามิใช่ประชาชนส่วนน้อยที่ให้การสนับสนุนแนวเศรษฐกิจระบบตลาด ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ ตลอดจนรวมถึงกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคมกลับให้การสนับสนุนให้กลับไปสู่นโยบายและเป้าหมายเดิมใน

อดีต (สหภาพโซเวียต) พรรคคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของซียูกานอฟ (Zyuganov) ต่างก็ได้
รับการสนับสนุนทางการเมืองจากประชาชนส่วนใหญ่ดังกล่าวข้างต้น สาเหตุหลังก็เพราะชาว
รัสเซียเห็นว่าในระยะหนึ่งทศวรรษ หลังจากปี 1985 นั้น รัสเซียได้ประสบกับความหายนะ
อย่างใหญ่หลวง ทศกคติของประชาชนซึ่งได้จากการทำการสำรวจความคิดเห็นโดยศูนย์วิจัย
มติมหาชนของชาวรัสเซียทุกแห่ง (Russian Public Opinion Research Center) ในเดือน
เมษายนปี 1996 ประชากรตัวอย่างที่สุ่มถามจำนวน 1,600 คน พบว่าร้อยละสี่สิบสอง
สนับสนุนเศรษฐกิจแบบวางแผน (Planned Economy) ในขณะที่มีเพียงหนึ่งในสาม ที่ต้องการ
เศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Market Economy) ในด้านการเมืองพบว่าร้อยละสิบเอ็ด เห็นว่า
ระบบการเมืองแบบโซเวียต (Soviet-style Political System) นั้นเหมาะที่สุดสำหรับชาวรัสเซีย
ในขณะที่มีเพียงร้อยละสิบเจ็ดที่สนับสนุนระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบตะวันตก
ประธานาธิบดี เยลต์ซิน (Yeltsin) นั้นมีความเข้าใจสภาวะอารมณ์ (Mood) ของประชากรเป็น
อย่างชัดเจนได้จากการที่เขาได้ปรับนโยบายออกห่างจากการเน้นนโยบายการปฏิรูป และเขา
ก็ได้ถอดถอนรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลที่มีจุดยืนในการปฏิรูปออกไปจากทีมงานของเขาในช่วงต้น
ปีของปี 1996

สภาพทัศนคติของประชาชนส่วนใหญ่ของรัสเซียที่มีแนวโน้มที่อยากจะกลับไปสู่
ระบบเดิมนั้น จะเป็นเงื่อนไขอย่างสำคัญต่อพัฒนาการทางการเมืองของสหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่ง
ประธานาธิบดีเยลต์ซิน หรือประธานาธิบดีคนต่อ ๆ ไปจะต้องนำเข้ามาพิจารณาหากจะยัง
ต้องการนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองประเทศต่อไป

4. ลักษณะพื้นฐานทางการเมือง (The Political Setting)

โครงสร้างทางการเมืองในระยะ 7 ทศวรรษที่ผ่านมาได้เคยทำให้สหภาพโซเวียตเป็น
ประเทศที่มีการปกครองในระบอบอำนาจนิยมอย่างเข้มข้น และทำให้ประเทศรัสเซียเป็น
ประเทศมหาอำนาจหนึ่งของโลก แต่กลับต้องมาล่มสลายลงในปี ค.ศ.1991 ด้วยเหตุที่ไม่
สามารถที่จะปฏิรูประบอบให้สามารถรับกับปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าเข้ามาได้ ประกอบกับรัฐต่างๆ

ที่เคยถูกผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโซเวียต ได้เกิดมีกระแสของความเป็นชาตินิยมสูง และได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อเป็นอิสระ จึงทำให้ระบบการปกครองแบบสหภาพโซเวียตสิ้นสุดลง ว่าระบบการเมืองของสหภาพโซเวียตเดิมซึ่งเป็นตัวแทนของการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงสังคม และเป็น ที่หวังว่าจะสามารถนำสังคมประเทศไปสู่สังคมในอุดมคติตั้งที่อุดมการณ์ คอมมิวนิสต์ได้วาดฝันไว้นั้นต้องพบกับวิกฤติมากมาย ในช่วงทศวรรษสุดท้ายของ ศตวรรษที่ 20 ปรากฏชัดว่าระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนรวมศูนย์ (Centralized Economic Planning) โดยรัฐเป็นเจ้าของปัจจัยในการผลิตเพื่อที่จะแข่งขันกับประเทศมหาอำนาจอื่นๆ ใน โลกนั้นล้มเหลว ยังผลให้เศรษฐกิจขยายตัวเป็นลบ สินค้าอุปโภคบริโภคขาดแคลน ภาวะเงิน เพื่อเพิ่มขึ้นทุกขณะ มีการนัดหยุดงานบ่อยๆ จำนวนคนว่างงานเพิ่มมากขึ้น และมาตรฐานการ ครองชีพที่ต่ำลง สภาพดังกล่าวเป็นปัญหาดำรงอยู่ และรัฐบาลระบอบประชาธิปไตยของสห- พันธ์รัฐรัสเซียก็จำเป็นต้องรับสภาพนั้นมาแก้ไขต่อไป

ในระยะ 4 ปีแรกของการนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ สหพันธ์รัฐรัสเซียต้องพบกับ ปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจที่ยุ่งเหยิงมากยิ่งขึ้น ระบอบใหม่ก็ยังไม่เข้มแข็งด้วยเหตุที่ พื้นฐานทางสังคมสำหรับที่จะเป็นประชาธิปไตยนั้นยังอ่อนแออยู่มาก ระบบพรรคการเมืองก็ยังไม่เข้มแข็ง ชำร่วยก็คือนักการเมืองที่มีชื่อเสียงหลายคนก็ยังมุ่งมั่นที่จะนำระบบการเมืองแบบ อำนาจนิยมกลับคืนมาที่ยังเดิมความสับสนในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ในด้านเศรษฐกิจก็ยังมี ปัญหาอยู่มากเพราะการแปรรูปจากเดิมที่รัฐเป็นเจ้าของให้เป็นของเอกชน (Privatization) ก็ กลับกลายเป็นอยู่ในมือของกลุ่มmafia ที่ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าครอบครองเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ไว้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีแรงกดดันต่อรัฐบาลอันมีสาเหตุมาจากการดำเนินนโยบาย เศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) มาใช้ และปรากฏให้เห็นว่าไม่ประสบความสำเร็จ และนอกจากนี้ยังมีพรรคของระบบคอมมิวนิสต์ในอดีตยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการ วางกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง สภาพเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะและการ พัฒนาทางการเมืองของ “รัสเซียใหม่” ซึ่งควรจะได้กล่าวถึงในที่นี้

ระบบการเมืองของโซเวียตนั้นมีรากฐานความเป็นมาของประวัติศาสตร์หลายยุค เริ่มต้นจากการที่รัสเซียต้องพ่ายแพ้ทางทหารสงครามปฏิวัติในปี 1917 และการเคลื่อนตัวออก จากอุดมคติในแนวของลัทธิคอมมิวนิสต์ไปสู่การเป็นเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จภายใต้การนำ

ของอดีตประธานาธิบดีสตาลิน (Stalin) และในท้ายที่สุดก็กลับกลายเป็นยุคของคอมมิวนิสต์โดย และผู้นำที่ไร้ประสิทธิภาพในยุคต่อๆ มา จนถึงการล่มสลายของระบบสหภาพโซเวียตในปี 1991

ระบบการเมืองนี้มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่การปฏิวัติรัสเซียในปี 1917 (Russian Revolution of 1917) และการล่มสลายของอาณาจักรโซเวียต (Soviet Empire) อันเป็นผลมาจากการพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 การพ่ายแพ้ทางทหารดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้อาณาจักรต้องล่มสลาย การปฏิวัติในรัสเซียเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นระบอบสังคมนิยม เริ่มขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1917 และสิ้นสุดลงด้วยการล่มสลายของระบอบการปกครองโดยกษัตริย์ เมื่อพระเจ้าซาร์ นิโคลัส ที่ 2 (Tsar Nickolas 2) เสด็จสวรรคต ระบบการบริหารแตกสลาย ความอ่อนล้าจากสงครามทำให้ด้อยความสามารถที่จะให้การสนับสนุนต่อกองทัพ และการขาดแคลนอาหารในเมืองหลวงเป็นสาเหตุที่สำคัญทำให้อาณาจักรล่มสลาย รัฐบาลชั่วคราวหรือรัฐบาลรักษาการณ์ (Provisional Government) ภายใต้การนำของนายอเล็กซานเดอร์ เกรนสกี (Alexander Kerensky) ที่นำนโยบายเสรีนิยมและสังคมนิยมแบบอ่อนๆ มาใช้ก็ไม่ได้ผล เพราะรัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลที่อ่อนแอไม่กล้าตัดสินใจ รัฐบาลนี้เป็นผู้นำรัสเซียเข้าร่วมในสงครามโลกร่วมกับฝ่ายพันธมิตร (มีอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี และสหรัฐอเมริกา) เมื่อสงครามไม่เป็นที่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่ และเกิดความแตกแยกในกองทัพ รัฐบาลรักษาการณ์ก็ไม่สามารถที่จะปกป้องตนเองจากความไม่พอใจของประชาชนและการคุกคามที่จะถูกยึดอำนาจได้

การคุกคามที่จะเข้ายึดครองเมืองหลวงของรัสเซียซึ่งเดิมคือเมืองเปโตรกราด (ซึ่งก็คือเมือง St.Petersburg ต่อมาเปลี่ยนเป็นเลนินกราด Leningrad และปัจจุบันกลับมาใช้เป็น St. Petersburg) นั้น มาจากกลุ่มชาวยุโรปที่มีความเชื่อในแนวมาร์กซิสต์อย่างสุดโต่ง ที่เป็นที่รู้จักกันในนามพรรคบอลเชวิค (Bolsheviks) ภายใต้การนำของ วลาดีเมียร์ อิลลิช ยูเลียโนบ (Vladimir Ilyich Ulianov) หรือเป็นที่รู้จักกันดีในนาม วี.ไอ.เลนิน (V.I. Lenin) พรรค บอลเชวิคประสบความสำเร็จในการควบคุม สมาพันธ์แรงงานและชวานาตลอดจนกำลังทหารในเมืองเปโตรกราดและกรุงมอสโก และสามารถยึดอำนาจจากรัฐบาลรักษาการณ์ เพราะรัฐบาลดังกล่าวอ่อนแอขาดอำนาจสั่งการ และการบังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้

สนับสนุนเลนินนั้นต่างมีวินัยเหล็กกล้าหาญ มั่นคง กำลังใจดี และมีการจัดองค์กร ที่แน่นหนา แข็งแรงมาก เลนินมีกลุ่มคนงานที่เรียกว่า “เรด การ์ด” (Red Guard) คอยสนับสนุน องค์กรนี้ มีการจัดองค์กรคล้ายกับทหาร และพร้อมที่จะจับอาวุธและออกไปตามถนนหนทางเพื่อจำกัด พวกที่ตรงข้ามหรือขัดขวางพรรคบอลเชวิก ดังนั้นเลนินจึงสามารถ ยึดครองเมืองหลวงของ รัสเซียได้ในวันที่ 7 ธันวาคม ปี 1917 (วันที่ 23 ตุลาคมตามปฏิทิน จูเลียน : Julian ของ รัสเซียในขณะนั้น) จึงเป็นการยึดที่ค่อนข้างง่ายดายเสียเลือดเนื้อน้อย การเสียเลือดเนื้อที่มาก มาเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อเกิดมีการขัดแย้งและเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น โดยสรุปอาจจะกล่าว ได้ว่าระบบโซเวียตนั้นเริ่มก่อกำเนิดโดยสงคราม (สงครามโลกครั้งที่ 1) และสามารถที่จะ สถาปนาระบบด้วยวิถีทางของสงคราม (สงครามกลางเมือง) ก็ว่าได้

ในระยะแรกๆ เลนินยึดครองได้เฉพาะส่วนของรัสเซีย ซึ่งเป็นส่วนอาณาเขตที่ตั้งอยู่ใน เขตทวีปยุโรปเท่านั้น ต่อมาเขาเริ่มสถาปนาสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตรัสเซีย (Russian Socialist Federated Soviet Republic) ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี 1918 แต่ต้อง ประสบกับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากรัฐต่างๆ ชาวรัสเซียที่ไม่เห็นด้วยกับการสถาปนากการ ปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ รวมทั้งทหารที่ซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าซาร์ได้ร่วมกันก่อสงคราม การเมืองขึ้นในปี 1920-1921 แต่ต้องพ่ายแพ้ต่อพรรคบอลเชวิกของเลนิน เพราะพรรคนี้มี กำลังใจที่ดีมีศูนย์การบังคับบัญชาที่ดี นอกจากนี้ประชาชนยังให้การสนับสนุนเพราะเป็น ทาง เลือกใหม่ ในขณะที่พรรคอื่นๆ นั้นเสนอแนวทางที่เน้นอนุรักษนิยม หรือเป็นพวกปฏิบัติกริยา (ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง) จึงไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนในช่วงสมัยที่บ้านเมืองกำลัง ระส่ำระสาย ในเดือนธันวาคมปี 1922 เลนินก็ประสบความสำเร็จในการสถาปนาสหพันธรัฐ สังคมนิยมแห่งโซเวียต (Union of Soviet Socialist Republics : USSR) ขึ้นในลักษณะของ สหพันธรัฐ (Federation) ปกครองด้วยระบบการเมืองของโซเวียตที่พรรค บอลเชวิกสร้าง ขึ้น ซึ่งมีลักษณะการปกครองที่คล้ายกับระบบการปกครองแบบอัคราธิปไตย ที่ใช้ในสมัย พระเจ้าซาร์ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการรวมศูนย์การปกครองไว้ ณ จุดเดียวนั้นเป็นมรดกทางการ ปกครองของรัสเซียที่พรรคบอลเชวิกได้รับสืบทอดมาจากพระเจ้าซาร์ สาเหตุเพราะว่าเลนินเองก็ ต้องประสบปัญหาเดิมเช่นเดียวกับสมัยรัสเซียที่ปกครองโดยพระเจ้าซาร์ นั่นก็คือจะปกครอง อาณาจักรที่ใหญ่โตมโหฬารที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ฯลฯ โดยการ

ปกครองจากศูนย์กลางแห่งนี้ได้อย่างไร ในที่สุดพรรคก็กลายเป็นตัวแทนของการครอบงำของชาวรัสเซียต่อประชาชนชาว USSR ทั้งหมด แม้ว่าพรรคบอลเชวิกจะปฏิเสธค่านิยมของรัสเซียเดิม และได้้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่วิถีชีวิตของชาวรัสเซียแล้วก็ตาม การรวมศูนย์อำนาจไว้แห่งนี้เดียวเป็นวิธิต่างเดียวที่เป็นไปได้ที่จะรักษาความยิ่งใหญ่ของรัสเซียไว้ได้ ระบอบการปกครองดังกล่าวนี้ยังมีผลสืบทอดสืบมา และเป็นปัญหาต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน

5. ประชาชาติ และชนชั้นทางสังคม (NATIONS AND SOCIAL CLASSES)

เดิมสหภาพโซเวียตนั้นมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากจีนและอินเดียเท่านั้น แต่สหพันธรัฐรัสเซียกลับมีประชากรเป็นอันดับ 6 ของโลก (ต่อจากสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และบราซิล) แม้ว่าประชากรของสหพันธรัฐรัสเซียจะมีประมาณเกือบ 150 ล้านคน เมื่อเทียบกับจำนวน 285 ล้านคนในสมัยที่เป็นประเทศสหภาพโซเวียตแต่ประชากรของสหพันธรัฐรัสเซียก็ได้เป็นชนเผ่าหรือเชื้อชาติเดียวกันเสียทั้งหมด เมื่อเรามองลงไปยังประชาชนของประเทศจึงจำเป็นต้องมองในลักษณะของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ และองค์ประกอบของสังคมประเทศนี้ ทั้งสหภาพโซเวียตในอดีตและสหพันธรัฐรัสเซีย ต่างก็มีประชากรที่รวมกันจากหลายกลุ่มเชื้อชาติ (ethnic) ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ต่างกัน แม้ว่าในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียต (USSR) ประชากรของประเทศจะประกอบด้วยประชากรชาวรัสเซียประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรของประเทศ แต่ก็มีการลดลงเพราะมีการปนเปื้อนของเชื้อชาติอื่นโดยที่อัตราการลดของประชากรเชื้อชาติรัสเซียแต่เดิมมีจำนวน ร้อยละ 58.4 ในปี 1939 และลดลงเป็นร้อยละ 50.8 ในปี ค.ศ. 1989 แต่ในสหพันธรัฐรัสเซีย นั้น มีประชากรชาวรัสเซียอยู่ประมาณร้อยละ 82 ในปัจจุบัน ประชาชนเชื้อสายยูเครเนียน (Ukrainians) และเบลารุสเซียน (Belarusians) นั้นมีอยู่เป็นจำนวนน้อย ที่อยู่ในประเทศสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน มีประมาณน้อยกว่าร้อยละ 4 ของจำนวนประชาชนทั้งหมดของประเทศ และอาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดน ส่วนประชาชนชาว Turkic ก็มีประมาณร้อยละ 17 ในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียต แต่ในปัจจุบันจะมีจำนวนร้อยละ 10 ของประชากรในสหพันธรัฐรัสเซีย กล่าวโดย

สรุปจะเห็นได้ว่าประชากรในสหพันธรัฐรัสเซียประกอบด้วยชาวรัสเซีย เป็นส่วนใหญ่ คือ ประมาณร้อยละ 82 ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

6. ค่านิยมทางการเมืองของชาวรัสเซีย และ

วัฒนธรรมทางการเมืองของโซเวียต (RUSSIAN POLITICAL VALUES AND SOVIET POLITICAL CULTURE)

ท่ามกลางหมอกควันของการเปลี่ยนผ่านของระบบการเมืองและสังคมไปเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ชาวรัสเซียยังไม่คุ้นเคย ชาวรัสเซียทั้งหลายได้ถูกขอร้องให้เปลี่ยนความคาดหวังที่มีต่อรัฐบาลเสียใหม่ ตลอดจนให้มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมทางการเมืองเสียใหม่ กลุ่มพลังทางการเมืองต่าง ๆ ในรัสเซียต่างก็ถูกขอร้องให้มีความพอใจ และยอมรับความยากลำบากของการเปลี่ยนผ่านจากระบบการเมืองเดิมเศรษฐกิจแบบเดิม ความโน้มเอียงทางสังคมและองค์กรแบบเดิมไปสู่ระบบใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะต้องเปลี่ยนระบบความเชื่อเดิมที่เป็นอยู่ หรือแม้กระทั่งวัฒนธรรมทางการเมืองที่ครอบงำโซเวียตมาเป็นเวลานานในอดีต ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าวัฒนธรรมทางการเมืองหนึ่ง ๆ นั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงอุดมคติ ความเชื่อต่าง ๆ และค่านิยมที่สั่งนั้น ๆ ยึดถือร่วมกัน วัฒนธรรมการเมืองจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติของประชาชนต่ออำนาจการปกครอง ต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อผู้ปกครอง และอะไรบ้างที่ประชาชนทำได้และอะไรบ้างที่ทำไม่ได้ภายใต้กฎเกณฑ์ร่วมกัน ที่มีกำเนิดมาจากวัฒนธรรมการเมืองนั้น ๆ ระดับความเชื่อมั่นศรัทธาต่อระบบการเมืองของประชาชนก็จะขึ้นอยู่กับว่าระบบการเมืองนั้น ๆ สอดคล้องเพียงใดกับค่านิยมเด่น ๆ ทางการเมืองของประชาชนที่ระบบนั้นนำมาใช้ปกครอง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าไม่มีประชาชนคนใดหรือระบบการเมืองใดที่จะหลีกเลี่ยงอดีตของตนเอง ประชาชนแต่ละคนนั้นได้รับเข้าใจซึ่งจารีตทางการเมืองเดิมและประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งต่อมามีอิทธิพลต่อสถาบัน การปฏิบัติตน ค่านิยม และบรรทัดฐานของ

การดำเนินการทางการเมืองบุคคลนั้น ๆ การเมืองของรัสเซียก็เป็นการสะท้อนลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของชาวรัสเซียสะท้อนสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะจัดได้ว่าทางการเมืองของรัสเซียเป็นผลสะท้อนที่ปรากฏให้เห็นจากอาการของสิ่งต่าง ๆ ที่ประจวบกันเข้ามา หรือที่เรียกกันว่าเป็น Russian Syndrome (จะได้พูดถึงต่อไป) คำถามที่เป็นที่สนใจและถกเถียงกันเสมอ ๆ ของนักวิเคราะห์การเมืองของรัสเซียในปัจจุบันได้ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับว่าประชาชนชาวรัสเซียยังให้การสนับสนุนระบบการเมืองสถาบันทางการเมืองและผู้นำแนวอำนาจนิยมอยู่มากน้อยเพียงใด นักวิเคราะห์ทั้งหลายก็ยังเชื่อว่าชาวรัสเซียยังขาดค่านิยมที่สำคัญ ๆ ที่จำเป็นต่อการที่จะเอื้อให้ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในรัสเซีย ค่านิยมที่ขาดอยู่นั้น เช่น ความมีสามัญสำนึกต่อประสิทธิภาพทางการเมือง ความพร้อมที่จะประนีประนอมกับผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกับคน ฯลฯ เป็นต้น นักวิเคราะห์ที่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าพรรคคอมมิวนิสต์นั้น สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเมื่อเดือนธันวาคม ปี 1995 และท่วงทำนองของผู้นำในการดำเนินการทางการเมืองนั้น ไม่ได้เป็นไปตามครรลองประชาธิปไตย ไม่สอดคล้องกับสถาบันทางประชาธิปไตยที่ได้สถาปนาขึ้นในรัสเซีย นักวิเคราะห์เหล่านี้ก็ได้ยกปัญหาขึ้นถกเถียงอย่างจริงจังอย่างถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองแบบใหม่และแบบเก่า อย่างไรก็ตามยังมีนักวิเคราะห์ที่มีมุมมองต่างไปจากแนวคิดกล่าวข้างต้น โดยเขาได้เสนอแนวคิดที่ว่ารัสเซียได้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหนึ่งที่ได้รับมาจากสภาพสังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นประชาสังคม (community-base) และระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จในระบอบโซเวียตนั้น มิได้เป็นตัวแทนของการเมืองของจารีตทางการเมืองของชาวรัสเซียที่มีมาแต่เดิม ดังนั้นโอกาสของการเติบโตและการยอมรับของประชาชนชาวรัสเซียที่มีต่อค่านิยมและทัศนคติที่สอดคล้องกันระบอบประชาธิปไตยนั้น จึงมีแนวโน้มที่ดีและประชาชนชาวรัสเซียก็ได้รับระบบนี้ไว้การปกครองประชาธิปไตยนี้ไว้

แม้ว่าคำตอบทั้งหลายที่มีต่อข้อถกเถียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในรัสเซียนั้นไม่ชัดเจน แต่สิ่งที่ชัดเจนและเป็นข้อเท็จจริงนั้นก็คือว่าหากระบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นและมั่นคงอยู่ได้ในรัสเซียนั้น ประชาชนชาวรัสเซียจะต้องยอมรับและซึมซับขามซึ่งด้วยตนเอง

เกี่ยวกับสมมุติฐานเกี่ยวกับการเมืองและการบริหารที่มีความสอดคล้องและจำเป็นต่อระบบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย

7. การประจวบกันของอาการสำคัญๆ ของการเมืองรัสเซีย

(Key Russian Syndromes)

องค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นกับระบบการเมืองของชาวรัสเซียและเป็นใจกลางความสำคัญที่จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการและองค์การทางการเมืองซึ่งบ่งลักษณะของโซเวียตในอดีตและมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองของสหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน นั้น ประกอบด้วยลักษณะสำคัญๆ หรือการประจวบเหมาะของอาการสำคัญๆ (Syndrome) หลายประการคือ 1) การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ 2) การลุกขึ้นต่อต้านเมื่อมีโอกาส การแบ่งแยกนิกาย (Sectarianism) และความโน้มเอียงที่จะเข้าสู่ความเป็นอนาธิปไตย 3) การแปลกแยกของปัญญาชนและ 4) เอกลักษณะของรัสเซีย และความเหมาะสมของการผสมผสานส่วนต่างๆ ให้เข้าในเอกลักษณะเดียวกัน ซึ่งอาการทั้ง 4 นี้ เป็นอาการที่สำคัญที่ประจวบเข้าและเป็นสิ่งกำหนดการเมืองการปกครองในรัสเซีย ดังจะได้อธิบายต่อไป

7.1 การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

(Centralized Power and Absolutist Rule)

การรวมศูนย์อำนาจและการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ยังคงประกอบเข้าเป็นลักษณะที่สำคัญของการเมืองการปกครองของชาวรัสเซีย การเมืองแต่เดิมของรัสเซีย นั้นมีรากเหง้ามาจากรัฐ Muscovite ซึ่งได้พัฒนาการปกครองระบอบอัคราธิปไตย โดยเริ่มจากผู้ครองนคร(Prince) เป็นผู้มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ดังตัวอย่างของผู้ครองนครที่ชื่อ อีวานที่หก (Ivan IV) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม “ผู้ที่น่าสะพรึงกลัว” (The Terrible) ผู้ครองนครองค์นี้ต่อมาได้ตั้งตนเองเป็นพระเจ้าซาร์ (Tsar) หรือจักรพรรดิของรัสเซีย ซึ่งเทียบเท่ากับซีซาร์

(Caesar) ในสมัยอาณาจักรโรมัน นั่นเอง รัฐ Muscovite ได้ขยายดินแดนออกไปอย่างกว้างขวางและภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นอาณาจักรรัสเซีย (Russian Empire) ในปี 1721 โดยพระเจ้าปีเตอร์มหาราช (Peter I : "The Great") การสร้างอาณาจักรก็หมายถึงการเข้าไปยึดครองเอาประเทศรอบชายแดน และประชาชนอื่นๆ มาเป็นเมืองขึ้น อาณาจักรรัสเซียได้เข้าไปยึดครองโวลการ์ ทาทาร์ส (Volga Tataras) ในปี 1552 และภายในศตวรรษเดียวกันก็เข้ายึดครองไซบีเรีย ซึ่งมีประชาชนที่แปลกแตกต่างไปจากชาวรัสเซีย ยูเครนเหนือ (Eastern Ukraine) ก็เข้ามาอยู่ภายใต้อิทธิพลในปี 1654 ซึ่งเป็นผลมาจากสนธิสัญญาร่วมมือกันระหว่างสองประเทศในการป้องกันการรุกรานของโปแลนด์ การขยายดินแดนและอิทธิพลออกไปรอบด้านของอาณาจักรรัสเซียเป็นนโยบายหลักในสมัยนั้น

ในช่วงศตวรรษที่ 19 รัสเซียได้ผนวกดินแดนต่างๆ เข้ามามากมาย เช่น จอร์เจีย อาร์มีเนีย อะเซอร์ไบจาน ฟินแลนด์ และเตอร์กีสถาน ในช่วงสิ้นสุดของศตวรรษที่ 19 รัสเซียก็ยังได้พยายามที่จะแผ่อิทธิพลของตนมายังดินแดนแมนจูเรีย และประเทศเกาหลี แต่อิทธิพลในบริเวณนี้ของรัสเซียก็สิ้นสุดลงเมื่อรัสเซียแพ้สงครามกับประเทศญี่ปุ่นในปี 1905

การขยายอาณาเขตออกไปอย่างมากมายเช่นนี้ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ หากไม่ใช่เพราะการเมืองการปกครองแบบออตตาธิปไตย ข้อเท็จจริงก็คือว่าจักรพรรดิรัสเซีย นั้นต้องปกครองคนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา หลายวัฒนธรรม เป็นจำนวนมาก ในช่วงเปลี่ยนศตวรรษชาวรัสเซียนั้นมีจำนวนเพียงร้อยละ 43 ของจำนวนประชากรในอาณาจักรรัสเซีย สภาพความเป็นออตตาธิปไตยของอาณาจักรยังคงดำเนินมาจวบจนกระทั่งจักรพรรดิองค์สุดท้าย คือพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 (Nicholas II) ก็ยังทรงดำเนินการปกครองในรูปแบบออตตาธิปไตย จวบจนกระทั่งภายหลังการปฏิวัติในปี ค.ศ.1905 จึงผ่อนคลายลง เมื่อพระองค์ทรงถูกบีบบังคับให้ยอมจำนนในการสถาปนาองค์กรนิติบัญญัติที่อ่อนแอหรือที่รู้จักกันในนามสภาอิมพีเรียลดูมา (Imperial Duma)

แนวความคิดของการรับใช้ผู้ปกครองซึ่งเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นรัฐเสียดินแดนนั้น ได้รับการสถาปนาและปฏิบัติมานานในประสบการณ์ทางการเมืองของรัสเซีย กษัตริย์ที่เข้มแข็งอย่างอีวานที่ 6 ก็ได้ควบคุมเหล่าขุนนางไว้ในอำนาจของพระองค์ โดยการวางหลักเกณฑ์และ

การปกครองตามอำเภอใจ และในภายหลังต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์ที่ปกครองรัสเซียในช่วงปี 1917-1991 ก็ได้ประยุกต์ใช้การปกครองแบบอำนาจนิยมและการรวมศูนย์เช่นกัน

ในช่วงระยะสั้นๆ ที่ผ่านมหลังจากการล่มสลายของระบบคอมมิวนิสต์ในรัสเซียในปี 1991 เป็นต้นมานั้น พบว่าวัฒนธรรมการเมืองที่เป็นแบบอำนาจนิยมนั้นยังคงฝังรากลึกอยู่ในสายเลือดของชาวรัสเซีย ดังจะเห็นได้จากในสภาวะการฉ้อที่ประเทศต้องประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ประชาชนต่างก็เรียกร้อง เรียกร้องผู้นำทางการเมืองที่เข้มแข็งและมั่นคง และพรรคการเมืองหลายพรรคที่เกิดขึ้นใหม่หลังปี ค.ศ.1991 ต่างก็เน้นความสำคัญในการที่จะนำระบบรวมอำนาจที่ศูนย์กลางกลับมาสู่รัสเซียอีกครั้งหนึ่ง

7.2 การต่อต้าน การแบ่งแยกนิกาย และความเป็นอนาธิปไตย

(Resistance, Sectarianism, and Anarchy)

การต่อต้านขั้วจีนแข็งข้อ (แข็งเมือง) การแบ่งแยกนิกาย และแนวโน้มของการเป็นอนาธิปไตยนี้มีความเป็นมาจากอดีตที่รัสเซียมีการปกครองโดยระบอบการเมืองที่รวมศูนย์และเป็นเผด็จการ มีข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์มากมายที่ชี้ให้เห็นว่าชาวรัสเซียนั้นไม่ได้ยอมจำนนหรืออยู่ภายใต้การปกครองอย่างสิ้นเชิง ในประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นถึงช่องว่างที่ห่างกันอย่างมหาศาล และความร้าวลึกระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง อำนาจการปกครองจะไม่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ ตลอดจนถึงการขจัดขั้วจีนแข็งข้อต่อต้านทุกครั้งเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย รัสเซียมีประสบการณ์ของการลุกขึ้นต่อสู้ของประชาชนต่อผู้ปกครองหลายครั้งหลายครา อย่างเช่น การลุกขึ้นปฏิวัติของชาวนาภายใต้การนำของ อิวาน โบโลตนิคอฟ (Ivan Bolotnikov) และของ สเตนกา เรซิน (Stenka Razin) ในศตวรรษที่ 17 และของ อีเมลเลียน พูกาเชฟ (Emelien Pugachev) ในศตวรรษที่ 18 แม้ว่าโบโลตนิคอฟจะกระทำการปฏิวัติโดยการอ้างว่าทำในนามของพระเจ้าซาร์ และทั้งเรซินและพูกาเชฟ ต่างก็อ้างว่าตนเองเป็นซาร์ที่แท้จริง และทำการปฏิวัติเพื่อเข้ายึดครองบัลลังก์กลับคืนมาจากผู้แย่งชิง อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 คน ก็ไม่ได้แสดงออกถึงการท้าทายต่อระบบการเมืองที่เป็นอยู่ ณ ขณะนั้น ในสมัยศตวรรษที่ 20 ก็ได้เห็นการปฏิวัติที่โหดร้ายล้างเจ้าของที่ดิน และสถาปนาสังคมนิยมขึ้นหลังจากการปฏิวัติในปี 1917

การแบ่งแยกนิกายในรัสเซียนั้นได้ปรากฏให้เห็นมากมายในประวัติศาสตร์ของการขัดแย้งและแบ่งแยกนิกายทางศาสนา ซึ่งแม้ว่าศาสนาที่เป็นทางการของรัสเซียคือ ศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ (Russian Orthodox) แต่ในสมัยศตวรรษที่ 17 ก็ได้เกิดขัดแย้งที่ยิ่งใหญ่ระหว่างศาสนาที่เป็นทางการและพวกที่เชื่อในสิ่งที่สืบทอดมาจากโบราณ (Old Believers) ซึ่งปฏิเสธที่จะยอมรับการแก้ไขแนวทางจารีตของการปฏิบัติทางศาสนาที่มีมาแต่เดิมของตน ต่อมาก็มีนิกาย (Sect) ทางศาสนาเกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งผู้ที่เรียกตนเองว่า ดูโคโบรี (Dukhobory) พวกนี้ปฏิเสธที่จะยอมรับอำนาจการปกครอง ปฏิเสธการเข้าเกณฑ์ทหาร หรือแม้การจ่ายภาษีให้แก่รัฐ ในสมัยสหภาพโซเวียตนั้นนิกายโปเตสแตนท์ก็ได้แสดงการคัดค้านต่อลัทธิที่ทางการโซเวียตสนับสนุน นั่นก็คือลัทธิที่ยืนยันว่าไม่มีพระเจ้า (Atheism) ตลอดจนการไม่เห็นด้วยกับการที่นิกายออร์ทอดอกซ์ (Orthodox) ต้องไปตกอยู่ในอำนาจการครอบงำของผู้ปกครองรัสเซีย

ในด้านความสนใจของชาวรัสเซียที่มีต่อการปกครองในรูปแบบอนาธิปไตย เป็นการปกครองแบบไม่มีชื่อมีแป้นั้น ปรัชญาเมธี เบอร์ดือเอฟ (Berdyayev) ก็ได้สังเกตเห็นว่าความเป็นอนาธิปไตยนั้นเป็นอยู่ในสายเลือดของชาวรัสเซียเป็นส่วนใหญ่ และชาวรัสเซียนั้นไม่ค่อยชอบรัฐเท่าไร และมักจะกระทำอยู่สองอย่าง คือถ้าไม่ยอมรับการปกครองอย่างว่าง่าย ก็จะลุกขึ้นต่อต้านรัฐทันทีเมื่อสถานการณ์เปิดช่องให้กระทำที่ย้ำเตือนให้เห็นแนวโน้มของการเป็นอนาธิปไตยนั้นมีอยู่ในความคิดและการแสดงออกของผู้นำรัสเซีย อย่างเช่น มิกาเอล บาคูนิน (Mikhail Bakunin) นักประพันธ์อย่าง ลีโอ ทอลส์ตอย (Leo Tolstoy) และพระราชอาปีเตอร์ โครโปติน (Peter Propotkin) บาคูนินนั้นอธิบายอนาธิปไตยว่าเป็นความ รุนแรงและไม่เชื่อในพระเจ้า ในขณะที่ทอลส์ตอยนั้นอธิบายว่าเป็นสิ่งที่ปราศจากความ รุนแรงและเป็นเรื่องทางศาสนา ในขณะที่โครโปตินนั้นอธิบายในเชิงลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้ามาทดแทนระบบเดิมที่ขึ้นอยู่กับค่าจ้างแรงงาน ถ้าสมมุติฐานของเบอร์ดือเอฟที่ว่าชาวรัสเซียมีแนวโน้มที่จะเป็นพวกอนาธิปไตย และมักที่จะต่อต้านรัฐ ดังนั้นการเกิดขึ้นของความรุนแรงและระบอบการปกครองอำนาจนิยมในรัสเซียนั้นก็เป็นที่เข้าใจได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ในปัจจุบันผู้นำรัสเซียบางคนก็เรียกร้องให้มีการกลับไปสู่การ

ปกครองแบบเดิมที่มีศูนย์กลางอำนาจที่เข้มแข็ง แทนที่จะยึดมั่นในกติกาประชาธิปไตยที่กำลัง
ใช้อยู่ในปัจจุบัน

7.3 ความแปลกแยกของปัญญาชน (Alienation of Intelligensia)

ความแปลกแยกของปัญญาชนนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในสมัยพระเจ้าซาร์ และใน
สมัยสหภาพโซเวียต ปัญหานี้ได้เริ่มเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 18 ที่มี “กลุ่มคนแห่งความ
คิด” (“Men of Ideas”) ซึ่งมักวิพากษ์วิจารณ์ระบบที่เป็นอยู่ในขณะนั้นๆ และการวิพากษ์
วิจารณ์นั้นมักจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานที่เป็นนามธรรม ในการปฏิเสธหรือไม่ยอมรับค่านิยมของ
สังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ทำให้ปัญญาชนนั้นมีความแปลกแยกออกจากรัฐ, ศาสนา เชื้อชาติ
และวิถีชีวิต และปัญญาชนมักจะถูกห้อมล้อมโดยแนวคิดจากต่างประเทศ รวมทั้งแนวคิดของ
มาร์กซิสต์ด้วย แม้ผู้ปกครองโซเวียตจะได้สร้างปัญญาชนผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านขึ้นเป็น
จำนวนมาก แต่ความรู้สึกแปลกแยกก็ดำรงอยู่ในหมู่ปัญญาชนผู้ที่ไม่เห็นด้วยทางการเมือง (ผู้
ที่อยู่ตรงข้าม) ตลอดจนผู้ที่ต้องการอพยพออกจากรัสเซีย ตัวอย่างที่เด่นชัดของปัญญาชนที่
แปลกแยกจากรัสเซียก็คือ สเวทลานา อัลลิลูเยวา (Svetlana Alliluyeva) ซึ่งเป็นลูกสาวคนเดียว
ของอดีตประธานาธิบดี โจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) ก็ได้หลบหนีออกจากรัสเซีย (Defect)
ในปี 1967 พร้อมทั้งได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ และขอลาออกจาก
การเป็นพลเมืองของรัสเซียด้วย ต่อมาในสมัยของอดีตประธานาธิบดี มิคาเอล กอร์บาชอฟ
(Mikhail Gorbachev) ก็ได้พยายามที่จะแสวงหาความร่วมมือกับชนชั้นปัญญาชน โดยการ
ปล่อยให้มื่อิสภาพในการแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าเดิม ก็เพื่อหวังการสนับสนุนจากชน
ชั้นปัญญาชน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาการแปลกแยกของปัญญาชนของประเทศ แต่ปัญหานี้
ก็ยังดำรงอยู่

7.4 เอกลักษณะของรัสเซีย (Russia's Identity)

ปัญหาเอกลักษณ์ของรัสเซียนั้นมีความซับซ้อนมากด้วยเหตุที่รัสเซียได้ผนวกดินแดน
และประชาชนเพื่อนบ้านเข้าไว้ ตลอดจนการที่รัสเซียได้หิบบั้มและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

จากต่างชาติมาปรับใช้ในประเทศตน ตั้งแต่สมัยการปกครองของพระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 (Peter I) จนชั้นนำมาทายของรัสเซียนั้นประกอบไปด้วยผู้ที่มีเชื้อชาวรัสเซีย ซึ่งพระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 นั้นได้นำมาจากชาวเยอรมันจากคาบสมุทรบอลติก (Baltic Germans) มีทั้งจ้างเข้ามาเพื่อช่วยในการปฏิรูปประเทศของพระองค์ รวมทั้งการจ้างชาวต่างชาติมาเพื่อพัฒนากองทัพเรือของรัสเซีย ผู้ทำการสำรวจประเทศรัสเซียทั้งหลายในสมัยศตวรรษที่ 18 และ 19 นั้นเป็นชาวเยอรมันทั้งสิ้น ราชวงศ์รัสเซียที่เป็นที่รู้จักกันดีในนามราชวงศ์โรมานอฟ (House of Romanov) ก็ได้กลายเป็นชาวเยอรมันตั้งแต่ปี 1762 ระหว่างการปกครองของพระนางเจ้าแคทเธอรีนที่ 2 (Catherine II) ซึ่งเป็นราชินีชาวเยอรมัน (German Princess) และอภิเษกสมรสกับพระสวามีผู้โศกเศร้า คือพระเจ้าปีเตอร์ที่สาม (Peter III) ของรัสเซีย ในด้านศิลปวัฒนธรรมก็ได้นำมาจากต่างชาติเช่นกัน ในการก่อสร้างพระราชวังเครมลิน (Kremlin) ก็เกิดจากฝีมือของชาวอิตาลี และผลงานของชาวอิตาลีและชาวต่างชาติอื่นๆ ก็ปรากฏเห็นในดีกราม อาคารสถานที่ที่เมืองเซนต์ ปีเตอร์เบิร์ก (St. Petersburg) ในสมัย Muscovite ที่ขยายอาณาจักรเปลี่ยนให้ประเทศที่ยึดครองมาได้ทั้งหมดนั้นให้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรรัสเซียโดยการพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นจักรวรรดิก่อนที่จะมีการสร้างความเป็นชาติรัสเซีย ดังนั้นจากสาเหตุนี้เป็นที่มาของปัญหาด้านเอกลักษณ์ ซึ่งก็ยังถกเถียงกันเกี่ยวกับเอกลักษณ์ที่แท้จริงของรัสเซียคืออะไร และความโน้มเอียงเอกลักษณ์ที่โน้มไปทางยุโรปและเอเชีย

การที่รัสเซียต้องขึ้นอยู่กับการหยิบยืมจากต่างประเทศนั้น จะปรากฏเห็นได้จากการที่มีภาษาหลายภาษานั้นเข้ามาอยู่ในภาษาของรัสเซียมาก เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ภาษาเหล่านี้ได้นำมาใช้เรียกสิ่งของที่ใช้ในบ้านเรือน จริงอยู่ภาษาของทุกประเทศย่อมจะมีภาษาอื่นปะปนผสมอยู่ แต่ที่ปรากฏอยู่ในภาษารัสเซียนั้นมีจำนวนมาก ทั้งนี้ก็ด้วยความสามารถของรัสเซียที่หยิบยืมมาและประยุกต์ใช้เข้ากับตนเองได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการปรับใช้ดังกล่าวโดยการที่รัสเซียนั้นครอบงำ และซึมซับผสมผสานประชาชนที่ไม่ใช่ชาวรัสเซียเข้ามาก็ทำให้รัสเซียต้องดำเนินการเพื่อการเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อย่างเช่น ความพยายามที่จะสร้างเอกลักษณ์ “ประชาชนโซเวียต” (Soviet People) โดยในปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูความเป็นชาวรัสเซีย (Russkie) ที่แท้จริง ซึ่งแตกต่างจากผู้อยู่อาศัยในรัสเซีย แต่ไม่ใช่ชาวรัสเซียโดยเชื้อชาติ หรือที่เรียกว่า Rossiiskie เพื่อป้องกันการ “ปนเปื้อน”

(Contamination) และการคุกคามต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสหพันธรัฐรัสเซีย และที่ผ่านมายุคทุกยุคทุกสมัยผู้ปกครองของชาวรัสเซียก็มักจะใช้มาตรการที่เอาจริงเอาจังเข้มงวดที่จะรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาวรัสเซียไว้ ปัญหาความเป็นเอกลักษณ์ของรัสเซียก็ยังมีผลกระทบต่อการเมืองการปกครองของรัสเซียในปัจจุบัน

8. ลัทธิเลนิน : คัมภีร์ มาร์กซิสต์ แนวรัสเซีย

(LENINISM : THE RUSSIAN VERSION OF MARXISM)

แม้ว่าลัทธิมาร์กซ์-เลนินในฐานะที่เป็นคัมภีร์ของรัฐในสมัยสหภาพโซเวียตที่ใช้อธิบายความเป็นจริงของสังคม และทำหน้าที่เป็นพิมพ์เขียว (blue print) ของสังคมในอนาคตของรัสเซียจะสูญเสียบทบาทนั้นไปหลังจากการล่มสลายของโซเวียตในปี 1991 แล้วก็ตาม แต่ระยะเวลา 70 ปี ของการทำหน้าที่ดังกล่าวในฐานะที่เป็นแนวความคิดที่เป็นพลังขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลังการเคลื่อนไหวทางการเมือง ทิศทางการเมืองก็เป็นระยะเวลายาวนานพอที่จะยังตัวเองอย่างแนบแน่นอยู่ในชาวรัสเซียส่วนหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้แนวคิด มาร์กซิสต์เลนินิสต์ ก็ยังทำหน้าที่เดิมเช่นนั้นอยู่ในองค์กรบางองค์กรอยู่ และในปัจจุบันองค์กรเหล่านี้ก็มีบทบาทอย่างสำคัญในทางการเมืองของรัสเซีย

โดยแก่นแท้ของอุดมการณ์มาร์กซิสต์นั้นจะทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ระบบทุนนิยมและการเรียกร้องให้กรรมกรลุกขึ้นใช้ความรุนแรงโค่นล้มระบบทุนนิยมและนำสังคมคอมมิวนิสต์ขึ้น ซึ่งจะเป็นสังคมที่ปราศจากรัฐมากดขี่ปกครอง เป็นสังคมที่ปราศจากชนชั้น ผู้ที่นำเสนอแนวคิดนี้ก็คือ Karl Marx นักสังคมศาสตร์ชาวเยอรมัน เขาได้เสนอแนวคิดที่สามารถอธิบายประวัติศาสตร์ และพฤติกรรมของมนุษย์ได้ทุกอย่างทุกยุคทุกสมัย แนวคิดนี้สามารถอธิบายสภาพดังกล่าวข้างต้นได้อย่างเป็นระบบและมีความเป็นศาสตร์ (Science) ปัญญาชนชาวรัสเซียภายใต้การนำของเลนินได้รับการเรียนรู้ และนำแนวคิดมาร์กซิสต์นั้นมาประยุกต์ใช้ ในสมัยสหภาพโซเวียต ลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินิสต์ ได้ทำหน้าที่เป็นอุดมการณ์ที่เป็นทางการของประเทศ (official ideology) ทดแทนคำสอนทางศาสนาคริสต์นิกาย

ออร์ทอด็อกซ์ (Orthodox Christianity) ซึ่งแต่เดิมเป็นอุดมการณ์หลักในสมัยอาณาจักรรัสเซีย (Russian Empire)

ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ในฐานะที่เป็นอุดมการณ์นั้นหมายถึงระบบความคิด การมองโลก-ทัศน์ทั้งหมด อุดมการณ์นั้นพยายามที่จะให้เหตุผลของความจริงทั้งหมด เป็นวิธีวิเคราะห์ วิธีทางการเมืองวิธีหนึ่งที่เสนอแนะวิธีการปฏิบัติและชี้ให้เห็นถึงสังคมอนาคต อุดมการณ์นี้ใช้ปลุกเร้าผู้ที่ไม่เชื่อในพระเจ้ามาเป็นกำลังทหาร อุดมการณ์ให้สัญญากับมวลมนุษยชาติถึงรูปแบบของการเสียสละในทางโลก ซึ่งอ้างว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด และเป็นความรู้ที่สูงที่สุดด้วย เลนินได้ใช้แนวคิดนี้มาเป็นกลยุทธ์ในการดึงคนเข้าร่วมพรรคคอมมิวนิสต์ และเรียกร้องให้ทุกคนเชื่อ และปฏิบัติตามวินัยของพรรคอย่างเคร่งครัด ประนามการเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งหลายที่แตกต่างออกไปจากการเคลื่อนไหวทางพรรคคอมมิวนิสต์

8.1 หลักคำสอนของลัทธิเลนิน (Tenets of Leninism)

แม้ว่าเลนินจะตีความและพัฒนาความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx 1828-1895) ลัทธิเลนินได้สะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์และแนวคิดที่มีต่อระบบทุนนิยม ลัทธิมาร์กซ์นั้นได้ให้แนววิเคราะห์วิจารณ์ระบบทุนนิยม มากกว่าการที่จะเสนอพิมพ์เขียวที่สร้างสังคมคอมมิวนิสต์ ในการวิเคราะห์ระบบทุนนิยมนั้นแนวคิดคอมมิวนิสต์ได้เน้นให้เห็นการต่อสู้ของชนชั้นที่เป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคม

มาร์กซ์และเอนเงิล (Marx and Engels) ได้เสนอข้อสรุปให้เห็นถึงลักษณะของระบบทุนนิยมในสมัยของเขา แต่ทั้งสองคนไม่เคยที่จะเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ทางการเมืองว่ารูปแบบของการปฏิบัติของคอมมิวนิสต์จะเป็นรูปแบบใด เลนินนั้นมิใช่เพียงแต่เสนอแนวคิดมาร์กซิสต์แบบรัสเซียเท่านั้น เขายังเสนอวิถีทางที่ผู้นิยมในแนวคิดมาร์กซิสต์ทั้งหลายที่จะสร้างระบบการเมืองที่เป็นแบบคอมมิวนิสต์ พาหนะที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ก็คือพรรคของนักปฏิวัติอาชีพที่ได้ตั้งขึ้นโดยเลนิน เลนินได้เขียนหนังสือเรื่อง "What is To Be Done?" ขึ้นในปี 1902 ซึ่งเขาได้เสนอให้มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นพรรคการเมืองของชนชั้นนำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว พรรคนี้จะประกอบด้วยสมาชิกจำนวนที่จำกัดแต่มีความเสียสละของแต่ละคนต่อพรรคสูง มีวินัยผ่านการทดสอบ และการฝึกให้เป็นคอมมิวนิสต์อาชีพ พรรคจะ

เป็นผู้นำและเป็นผู้ปกป้องชนชั้นกรรมาชีพ เพราะเลนินนั้นไม่มีความศรัทธาต่อประชาชนส่วนใหญ่ทั่วไปที่ไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กร เลนินได้ก่อตั้งพรรคซึ่งมีความเข้มข้นของการรวมศูนย์สูงมากสมาชิกถูกฝึกให้ทำงานลับเพื่อที่จะล้มล้างระบบการปกครองขณะนั้น และพร้อมที่จะทำงานตามคำสั่งของผู้นำทุกเมื่อ

คำสอนหลักของเลนินนั้นให้ความสำคัญว่าการต่อสู้ทางการเมืองนั้นต้องมาก่อน เพราะเลนินนั้นรู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นหากปล่อยให้กรรมกรนั้นรวมตัวกัน โดยธรรมชาติและเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อย ผ่านการต่อรองของสหภาพแรงงานและการนัดหยุดงาน เพราะแนวคิดเช่นนี้เป็นแนวคิดปฏิรูปและเป็นปฏิกิริยาต่อการปฏิวัติและเปลี่ยนแปลง เลนินเป็นผู้ให้ความหมายของคำว่า “เผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพ” (Dictatorship of the Proletariat) ซึ่งความหมายของความเป็นเผด็จการ โดยชนชั้นผู้ปกครองเป็นนิยามที่ลัทธิมาร์กซ์ และเลนินได้ให้ไว้เป็นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นเจ้าของทาส ศักดินา และเจ้าของที่ดิน และกลุ่มที่ในสังคมทาส ศักดินา และทุนนิยม ตามลำดับ ตามแนวคิดของลัทธิมาร์กซ์และเลนินนั้นระบบเศรษฐกิจจะกำหนดระบบการเมือง และทุก ๆ ชนชั้นผู้ปกครองนั้นถูกมองว่าเป็นผู้ใช้เครื่องมือของรัฐและกฎหมายกดขี่ขูดรีดผู้ถูกปกครอง แม้ว่ามาร์กซ์จะได้ใช้คำว่า การปฏิวัติเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพ (revolutionary dictatorship of the proletariat) แต่ก็เพียงเอ่ยถึงเท่านั้นไม่ได้บอกถึงพิมพ์เขียวที่จะช่วยนำไปสู่การปฏิวัติดังกล่าว เลนินเองต่างหากที่ได้ก่อตั้งพรรคเผด็จการพรรคเดียวในนามของชนชั้นกรรมกรโรงงานอุตสาหกรรมทุกคนเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ ที่แท้จริงแล้วก็คือเผด็จการของพรรคบอลเชวิกของเลนิน ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการปฏิวัติให้สำเร็จสมบูรณ์โดยการทำลายล้างกลุ่มพี และสถาปนาสังคมนิยมขึ้น เลนินยังให้สัญญาว่า รัฐจะมีการเลือนหายไป (withering away of the state) แต่ผู้สืบทอดอำนาจของเขาคือ สตาลินกลับทำในทางตรงกันข้าม และประกาศในเดือนมิถุนายนปี 1930 ว่าเผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพของโซเวียตนั้น เป็นรัฐที่เข้มแข็ง และมีอำนาจมากที่สุดของอำนาจรัฐทุกๆ รัฐเขาอธิบายให้ความชอบธรรมกับเผด็จการของโซเวียตในแนวทฤษฎีโคอะเลคคิคว่า ทำเพื่อมีวัตถุประสงค์ที่จะเตรียมความพร้อมเพื่อเลือนหายไปของอำนาจรัฐ

เลนินนั้นเป็นนักทฤษฎีและนักปฏิบัติ นอกจากที่เขาเขียนหนังสือหลายเล่มแล้วยังมีอีกเล่มหนึ่งที่อาจจะนำมากล่าวเสียไม่ได้ก็คือเรื่องที่เขาเขียนเกี่ยวกับจักรวรรดินิยม (Imperialism) นอกจากที่เขาจะได้บรรยายสาเหตุของการเกิดจักรวรรดินิยมซึ่งโดยหลักแล้วเขาเห็นว่าเป็นผลมาจากการพัฒนาขั้นที่สูงสุดของระบบทุนนิยมแล้ว เขานำทฤษฎีจักรวรรดินิยมมาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในรัสเซียสมัยนั้น ข้อเขียนของเขาในเรื่องนี้ก็เพื่ออธิบายว่าทำไมการปฏิวัติโดยชนชั้นกรรมาชีพ จึงไม่เกิดขึ้นในประเทศที่เป็นอุตสาหกรรม และพัฒนามากที่สุดดังที่มาร์กซ์และเอนเกลได้คาดไว้ ตามความคิดเห็นของเลนินแล้วเขาเห็นว่าการเพิ่มขึ้นของกำไรที่มาจากลัทธิอาณานิคมนั้นมีมากเพียงพอและทำให้นายทุนนั้น “ซื้อ” บางส่วนของกรรมกรด้วยราคาค่าจ้างที่สูง และให้อภิสิทธิ์แก่ผู้นำกรรมกร ซึ่งก็ทำให้เกิดลักษณะคล้าย ๆ กับชนชั้น “ขุนนางกรรมกร” (labor aristocracy) อันเป็นผลทำให้ลดการขัดแย้งระหว่าง ชนชั้นลง ทำให้เกิดการเลื่อนเวลาของการปฏิวัติหรือแม้กระทั่งป้องกันมิให้เกิดการปฏิวัติที่มีคอมมิวนิสต์เป็นผู้นำเลนินสรุปว่าการปฏิวัติที่นำโดยคอมมิวนิสต์นั้นจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากในประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ด้อยพัฒนา (economically underdeveloped countries) ซึ่งยังไม่มีชนชั้นกรรมาชีพที่อยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมมากนัก

เป็นเวลากว่า 70 ปี ที่ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ได้ทำหน้าที่เป็นอุดมการณ์ที่เป็นทางการของสหภาพโซเวียต จึงเป็นเวลาานพอที่คนส่วนหนึ่งนั้นถูกหล่อหลอมให้ยึดมั่นในแนวทางนี้ ถึงแม้สหพันธรัฐรัสเซียได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยแล้วก็ตาม แต่คนเหล่านั้นยังคงอยากเห็นประเทศสหพันธรัฐกลับไปเดินในทางเดิม จึงเป็นปัญหาทางการเมืองของประเทศนี้ที่จะต้องประสบ

9. การทำให้เป็นประชาธิปไตย และการสร้างสถาบันทางการเมือง (Democratization and Political Institution Building)

ในประเทศสหพันธรัฐรัสเซียที่เกิดขึ้นใหม่นี้ นอกจากจะมีปัญหามากมายในการสร้างประเทศแล้ว ปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติดังกล่าว ก็คือปัญหาการสร้างควม

มันคงให้กับการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย สหพันธ์รัฐรัสเซียได้สถาปนาระบบการเมืองที่ซับซ้อนมากขึ้น รัฐธรรมนูญให้ประธานาธิบดีมีอำนาจมากเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐสภา ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างประธานาธิบดีกับรัฐสภาจึงเป็นศูนย์กลางของการเมืองในรัสเซียใหม่ ในระยะ 2 ปีแรก ฝ่ายนิติบัญญัติได้พยายามที่จะเข้าไปมีบทบาทในฝ่ายบริหารมากขึ้นเป็นผลให้ประธานาธิบดีเอลต์ซิน และแนวนโยบายด้านปฏิรูปของเขาต้องถูกขัดขวางโดยสมาชิกสภาที่ได้กระทำตัวเป็นตัวแทนของระบบราชการแบบเก่าซึ่งต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ฝ่ายอนุรักษ์นิยมซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียเป็นแกนนำได้รวมตัวกันต่อต้านประธานาธิบดีเอลต์ซินและกล่าวหาว่าเขาเป็นผู้สนับสนุนระบบตะวันตก และกำลังทำลายยุทธศาสตร์แห่งความมั่นคงของรัสเซีย พวกอนุรักษ์นิยมเหล่านี้ต่อต้านการนำเอาระบบตลาดเสรีซึ่งรวมถึงการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐมาใช้และบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเป็นชาตินิยมรุนแรงซึ่งยากที่จะยอมรับระบบใหม่ได้

ประธานาธิบดีเอลต์ซินเป็นผู้นำคนแรกของสหพันธ์รัฐรัสเซียภายใต้กติกาประชาธิปไตยต้องประสบปัญหาการต่อรองกับพรรคการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมายหลังการเลือกตั้งในปี 1993 ได้มีการรวมกลุ่มกันทางการเมืองในสภาของสหพันธ์รัฐรัสเซีย ด้วยสาเหตุที่มีความแตกต่างกันในทางการเมือง อุดมการณ์ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปากท้อง ตลอดจนจังหวะของการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ แต่ละกลุ่มก็พยายามที่จะสร้างอิทธิพลของตน (ดังเช่นที่เกิดขึ้นในแต่ละ “มุ้ง” ของนักการเมืองในประเทศไทย และในระบบรัฐสภาของประเทศในแถบยุโรปตะวันตก) กลุ่มเหล่านี้พอจะจัดออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) กลุ่มประชาธิปไตยฝ่ายซ้าย (Democratic Left) ซึ่งจะมีสมาชิกประมาณ 225 คน โดยมีพรรค Democratic Russia เป็นแกนนำซึ่งให้การสนับสนุนนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจ และการดำเนินนโยบายต่างประเทศของเอลต์ซินที่ให้ความสำคัญกับประเทศประชาธิปไตยตะวันตก 2) กลุ่มที่มีอุดมการณ์กลาง ๆ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 200 คน นำโดยพรรค Civic Union ซึ่งคัดค้านบางประเด็นของการปฏิรูป และเรียกร้องให้รัฐบาลให้ความสนใจกับประเทศทั้งหลายที่เคยรวมกันเป็นประเทศสหภาพโซเวียตมาก่อน แทนที่จะไปให้ความสนใจกับประเทศในแถบยุโรปตะวันตก 3) กลุ่มขวาและซ้ายสุดโต่งซึ่งมีสมาชิกประมาณ 375 เป็นพวกชาตินิยมรุนแรงซึ่งคัดค้านนโยบายของประธานาธิบดีเอลต์ซินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประธานาธิบดีเยลต์ซิน ได้ตอบสนองต่อฝ่ายคัดค้าน โดยการนิ่งเฉยต่อท่าทีของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีท่าทีไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายที่เขาริเริ่มขึ้น หรือไมเยลต์ซินก็ใช้อำนาจหน้าที่ของประธานาธิบดีมาผลักดันนโยบายเขาในกรณีที่เขาไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐสภา วิธีที่เขาใช้อำนาจเข้ามาแก้ไขปัญหาก็มักจะขัดกับรัฐธรรมนูญซึ่งได้ให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีน้อยมาก (รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ปี 1993) ในรูปแบบ (style) การเป็นผู้นำของเยลต์ซินนั้นเขาก็ยังสามารถที่จะใช้เกมการเมืองมาดำเนินการให้การบริหารงานของเขาดำเนินไปได้แม้จะไม่ราบรื่นนัก เริ่มปี 1992 เยลต์ซินต้องมาประสบกับปัญหาของความเห็นที่แตกต่างกันของชนชั้นนำทางการเมืองต่อรูปแบบของรัฐบาลว่าจะเป็นอย่างใดเมื่อรัฐธรรมนูญใหม่ประกาศใช้ ในขณะที่เยลต์ซินยืนยันอย่างแข็งกร้าวที่จะให้รัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่นั้นให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีมากขึ้นเหมือนดังระบบการเมืองของประเทศฝรั่งเศส (The Fifth Republic France) ในขณะที่สมาชิกส่วนใหญ่ของสภาเห็นว่าฝ่ายนิติบัญญัติควรที่จะมีบทบาทหลักในการปกครองประเทศ

ต่อมาในเดือนเมษายน 1993 ประธานาธิบดีเยลต์ซินก็ได้เรียกร้องให้ประชาชนชาวรัสเซียลงประชามติว่า สหพันธรัฐรัสเซียควรจะถูกปกครองโดยประธานาธิบดีเยลต์ซินหรือโดยรัฐสภา หลังจากให้มีการรณรงค์ 3 อาทิตย์ ผลออกมาคือร้อยละ 59 ของผู้ลงคะแนนเสียง (คิดเป็นร้อยละ 39 ของผู้มีสิทธิลงคะแนน) ซึ่งให้เห็นว่าประชาชนนั้นให้ความเชื่อมั่นต่อความเป็นผู้นำของประธานาธิบดีเยลต์ซิน ความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างเยลต์ซินและฝ่ายตรงข้ามกับเขาก็มีมาเสมอจวบจนกระทั่งมีการใช้กำลังทหาร อย่างเช่นกรณีที่เกิดขึ้นในวันที่ 4 ตุลาคม 1993 ที่ทหารฝ่ายเยลต์ซินเข้าทำการปิดล้อมรัฐสภาเป็นเวลา 10 วัน และมีการสู้รบกันสุดท้ายฝ่ายเยลต์ซินชนะมีการสูญเสียชีวิต 150 คน บาดเจ็บ 1,000 คน ถูกจำคุก 2,000 คน เหตุการณ์นี้เป็นที่รู้จักกันในนาม “การสู้รบแห่งมอสโก” (Battle of Moscow)

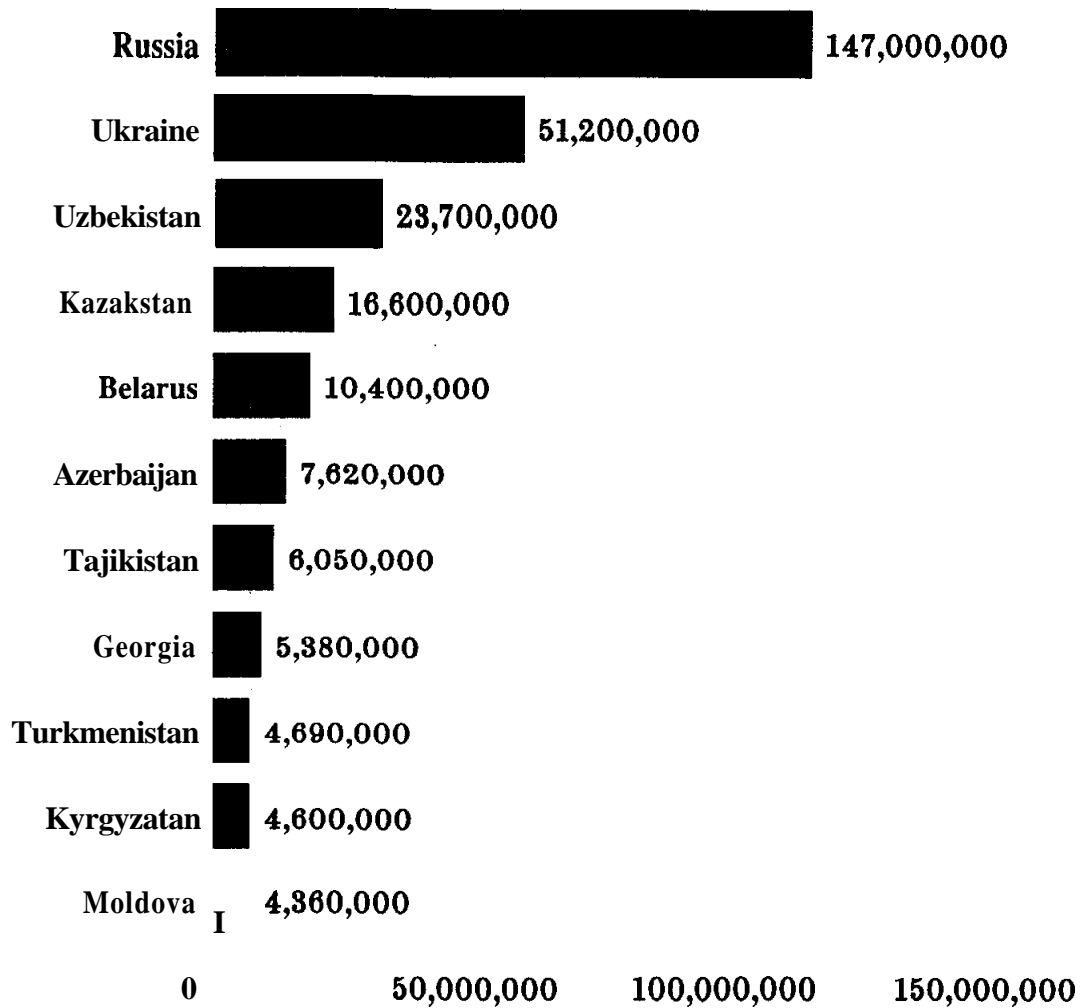
หลังจากนั้นเยลต์ซินก็ปกครองรัสเซียด้วยความเคร่งครัดเข้มงวดมากขึ้น ประกาศห้ามกลุ่มและพรรคหัวรุนแรงที่ตรงข้ามกับเขา ปลดสมาชิกของศาลรัฐธรรมนูญ และถอดถอนนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่ไม่เห็นด้วยกับการยุบสภาของเขา เยลต์ซินได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาใหม่ในวันที่ 12 ธันวาคม 1993 และในการเลือกตั้งครั้งนี้เขาก็ได้วางคนที่จะเป็น

ประธานาธิบดีของรัสเซียโดยที่ไม่สังกัดพรรคใด การเลือกตั้งสมาชิกสภาในครั้งนั้นผู้เข้าร่วมสมัครกันมากกว่า 2,000 คน เพื่อที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของสมัชชาสหพันธรัฐ (Federal Assembly) ในจำนวนผู้สมัครข้างต้นมีผู้สมัครเข้าแข่งขันเป็นสมาชิกสภาล่างหรือสภาดูมา (Duma) มีจำนวนถึง 1,500 คน เพื่อที่สมัครเข้ารับการเลือกเป็นสมาชิกสภาแบบเขตเดียวเบอร์เดียวซึ่งจะมีจำนวนที่นั่ง 225 ที่นั่ง ส่วนอีก 225 ที่นั่งในสภาดูมาจะมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรค (Party List) (ซึ่งคิดตามสัดส่วนของคะแนนที่แต่ละพรรคได้รับจากการเลือกตั้งโดยจะตัดพรรคที่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนผู้ลงคะแนนเสียงทั่วประเทศออกไป) จำนวนที่เหลือ 500 คนก็ได้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเป็นสมาชิกสภาสหพันธรัฐ (Federal Council) ซึ่งมีจำนวนที่นั่งทั้งหมด 178 ที่นั่ง สภาสหพันธรัฐทำหน้าที่เป็นสภาสูงของสหพันธรัฐรัสเซีย การเลือกตั้งในครั้งนี้มีการกระจายของคะแนนเสียงในพรรคต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก แต่ก็สามารถแบ่งได้เป็น 2 ค่ายใหญ่ ๆ เท่าเทียมกันคือกลุ่มชาตินิยม และฝ่ายซ้ายที่คัดค้านรัฐบาล และฝ่ายเสรีประชาธิปไตยและพรรคเล็ก ๆ อื่น ๆ ที่สนับสนุนรัฐบาล

ต่อมาได้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่เมื่อวันที่ 17 ส.ค. 1995 ซึ่งในครั้งนี้พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party of the Russian Federation : (PRF)) ได้คะแนนเสียงมากที่สุดคือได้ 158 ที่นั่ง (จากจำนวนสมาชิกสภาดูมา 450 ที่นั่ง) ซึ่งได้มากกว่าที่คาดหมายไว้เลือกตั้งปี 1993 ได้เพียง 45 ที่นั่ง ในขณะที่พรรคที่เป็นฝ่ายรัฐบาล คือพรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party : LDP) ได้เสียงน้อยลงคือได้เพียง 51 ที่นั่ง ลดลงจากเดิมที่ได้รับเลือก 64 ที่นั่ง และพรรครัฐบาล (Our Home is Russia : OHR) ได้คะแนนเสียงต่ำกว่าที่คาดไว้ คือได้เพียง 54 ที่นั่ง

ลักษณะของชัยชนะฝ่ายขวาที่มีต่อฝ่ายซ้ายก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อการนำนโยบายเศรษฐกิจแบบตลาด (Market Economy) มาใช้ ตลอดจนการกระจายอำนาจทางการเมืองออกไป ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการปกครองประชาธิปไตย สหพันธรัฐรัสเซียจะต้องเผชิญกับปัญหาอยู่ต่อไป การสร้างระบอบประชาธิปไตยให้มีความเป็นสถาบันหรือมีความอยู่ตัว (institutionalized) นั้นคงจะต้องใช้เวลาอีกนาน

ตารางเปรียบเทียบจำนวนประชากรในสหพันธรัฐรัสเซียกับ
กลุ่มประเทศเครือจักรภพแห่งรัฐอิสระ ปี 1997

ข้อมูล : Encyclopedia Britannica Inc., 1999.

Population

ข้อมูล : Encyclopedia Britannica Inc., 1999.

บรรณานุกรม

1. constitution of the Russian Federation (unpublished)
 2. Armstrong, John 3rd **ed Ideology, Politics, and Government in the Soviet Union**, New York: Praeger Publishus, 1962, ch. 1-3,7.
 3. Brzezinski, Zbigniew K. **The Soviet Bloc : Unity and Conflict**, Massachusetts : Havard University Press, 1967, ch 1, 4-6.
 4. Curtis, Michael., **Introduction to Comparative Government**. Fourth Edition. Addison-Wesley Educational Publishers Inc., 1997.
 5. Lane, David, **Politics & Society in the USSR**, New York : New York University Press, 1978, ch 1, 3.
 6. Lenin, V.I., **Imperialism : The Highest Stage of Capitalism**, New York : International publishers, 1979.
 7. Lenin. V.I. **The State**. Peking: Foreign Lnaguages Press, 1970.
-